

Protokół posiedzenia
Centralnej Komisji Metodycznej
Warszawa, 24 kwietnia 2017 r.

Obecni:

- Hanna Staszewska (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego) – przewodnicząca,
- Robert Górski (NDAP) – sekretarz,
- Kamila Follprecht (Archiwum Narodowe w Krakowie),
- Małgorzata Król (Archiwum Akt Nowych),
- Zbigniew Marek (Archiwum Państwowe w Poznaniu),
- Aleksandra Starczewska-Wojnar (Archiwum Państwowe w Opolu),
- Barbara Ratajewska (Archiwum Państwowe w Lesznie),
- Jakub Żygawski (Archiwum Państwowe w Zamościu),

goście:

- Maciej Zdunek, dyrektor Departamentu Archiwistyki NDAP,
- Bartosz Nowożycki (Departament Archiwistyki NDAP),
- Anna Laszuk (Departament Archiwistyki NDAP),
- Wojciech Woźniak (Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych).

Porządek posiedzenia:

1. Otwarcie posiedzenia,
2. Projekt zarządzenia w sprawie inwentaryzacji materiałów archiwalnych oraz sporządzania i zatwierdzania elektronicznych inwentarzy archiwalnych dla zespołów (zbiorów) w archiwach państwowych,
3. Projekt zarządzenia w sprawie ewidencji zasobu archiwalnego w archiwach państwowych,
4. Projekt zarządzenia w sprawie określenia zakresu i trybu działania komisji metodycznych w archiwach państwowych,
5. Wolne głosy i wnioski,
6. Zamknięcie posiedzenia.

Ad 1.

Czwarte w 2017 r. posiedzenie Centralnej Komisji Metodycznej otworzyła przewodnicząca Hanna Staszewska. Powitała przybyłych członków Komisji oraz gości. Przypomniała, że zgodnie z harmonogramem Komisja powinna przedstawić Nacelnemu Dyrektorowi projekty zarządzeń w postaci umożliwiającej ich przekazanie do opiniowania przez archiwa państwowe i w NDAP. Ustalono jednocześnie, że jeśli okaże się to niezbędne, CKM zbierze się kolejny raz w maju.

H. Staszewska zauważyła, że oprócz scalonego projektu zarządzenia w sprawie ewidencji zasobu archiwalnego w archiwach państwowych zawierającego jej uwagi i propozycje, odrębny projekt przedstawił też Zbigniew Marek (załącznik nr 3), który zaproponował przeniesienie środków ewidencyjnych do systemu, sygnalizując jednocześnie trzy rodzaje danych – informacyjne, ewidencyjne i administracyjne.

Przewodnicząca podziękowała Z. Markowi za zaangażowanie, jednakże przypomniała, że wprowadzając zmiany należy wziąć pod uwagę ograniczenia wynikające z możliwości systemu, a także kwestię mapowania danych. Zwróciła uwagę, że lista zmian, które mają zostać wdrożone w ZoSIA, została już przekazana do NAC. Maciej Zdunek zauważył jednak, że lista nie jest ostateczna i stanowi sygnał dla Archiwum.

Ad 2.

Następnie przystąpiono do omawiania projektu zarządzenia w sprawie inwentaryzacji materiałów archiwalnych oraz sporządzania i zatwierdzania elektronicznych inwentarzy archiwalnych dla zespołów (zbiorów) w archiwach państwowych (załącznik nr 1). Zagadnieniem, któremu poświęcono szczególną uwagę, była kwestia nadzoru Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych nad opracowaniem. Informacja o nadzorze wynika z ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach i musi być ona zasygnalizowana w przepisach o ewidencji i inwentaryzacji. Naczelny Dyrektor określając formę nadzoru wyraził wolę, aby odbywała się ona za pomocą narzędzi teleinformatycznych. Do ustalenia pozostawił kwestie organizacyjne, tj. określenie, czy nadzór miałby być permanentny czy nie. Istotne jest także to, aby archiwa nie przysyłały do NDAP inwentarzy. Ustalono, że w przypadku braku zastrzeżeń przesyłana będzie – jak dotychczas – stosowna informacja.

M. Zdunek zasugerował określenie formuły, która pozwoli na głębszą weryfikację inwentarzy (opracowania).

Z. Marek zauważył, że procedura została określona. Archiwa informują o planach opracowania, które już w momencie przesłania powinny być sygnałem, do objęcia przez NDAP nadzoru nad dalszym tokiem postępowania z wymienionymi zespołami archiwalnymi. Nadzór kończy się informacją od dyrektora o zatwierdzeniu inwentarzy, o ile Naczelny Dyrektor nie stwierdził nieprawidłowości.

K. Follprecht stwierdziła, że trzeba całą procedurę przetestować w praktyce.

A. Laszuk zaproponowała uwzględnienie w przepisach możliwości powołania recenzentów.

H. Staszewska stwierdziła, że CKM stoi na stanowisku, że dyrektor archiwum państwowego odpowiada za opracowanie i ewidencję w kierowanej przez siebie placówce. Do tej pory nie było to wskazane wprost w normatywach Naczelnego Dyrektora. Natomiast nadzór Naczelnego Dyrektora powinien być wyraźny, a co za tym idzie skuteczniejszy, już na etapie planowania opracowania.

A. Starczewska-Wojnar zauważyła, że często plany opracowania uzależnione są od możliwości kadrowych archiwum.

Ad 3.

Kolejnym przedmiotem posiedzenia był projekt zarządzenia w sprawie ewidencji zasobu archiwalnego w archiwach państwowych (załącznik nr 2). Większość zmian miała

charakter redakcyjny. W § 1 ust. 1b zmieniono „ewidencjonowanie” na „rejestrowanie”. Zbigniew Marek zasugerował, aby ust. 2 i 3 przenieść do § 4 dla uporządkowania treści projektu. A. Laszuk zauważyła, że wyszczególnienie środków ewidencyjnych powinno pozostać w obecnym miejscu, gdyż jest to informacja kluczowa. W związku z tym, że Z. Marek przedstawił odrębny projekt zarządzenia, H. Staszewska zasugerowała, aby członkowie CKM zdecydowali w głosowaniu, który z dwóch projektów będzie podstawą dalszych prac. Za przyjęciem jako podstawy pierwotnego projektu, nad którym pracowała Przewodnicząca zagłosowało 6 członków. Wstrzymało się dwóch. H. Staszewska stwierdziła, że w dalszych pracach możemy wykorzystać część propozycji Z. Marka. W § 1 ust. 2 pkt. 1 zdecydowano się dopisać inwentarze skarbowe zespołów (zbiorów) archiwalnych zgodnie z sugestią Z. Marka, który uzasadniał propozycję tym, że po przejęciu materiałów archiwalnych na podstawie spisu zdawczo-odbiorczego i zaimportowaniu go do ZoSIA, po dokonaniu niezbędnych poprawek i uzupełnień, można traktować go, jako inwentarz skarbowy, zamiast niepełnego lub nieprecyzyjnego spisu.

Dyskutowano także nad zagadnieniem jednostek miary. Zastanawiano się nad zasadnością pozostawienia propozycji zawartej w § 3 ust. 1a dotyczącej kwestii podziału jednostek archiwalnych na tomy. K. Follprecht stwierdziła, że może taka sytuacja zaistnieć i sugeruje pozostawienie zapisu w proponowanej formie. H. Staszewska zgodziła się z przedmówczynią.

Uporządkowano także kwestię określenia jednostek archiwalnych dla poszczególnych rodzajów dokumentacji, zawartą w § 3 ust. 2. Z. Marek zapytał, czym różni się plik dokumentów w formie scalonej od książki. K. Follprecht odparła, że w zasobie Archiwum Narodowego w Krakowie znajdują się zsyte dokumenty. Z kolei M. Zdunek zastanawiał się czym jest pojedynczy dokument w przypadku dokumentów pergaminowych – czy stanowi on jednostkę odrębną fizycznie, czy logicznie.

Zdecydowano uzupełnienie dokumentacji „innej” o ikonografię i obiekt trójwymiarowy (tabliczki woskowe). H. Staszewska zaproponowała, aby Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych skierował do archiwów zapytania, jakiego rodzaju dokumentację posiadają one w zasobie, a która nie została wykazana w projekcie.

W § 3 ust. 3 pkt. 1 przyjęto, że metraż należy podawać z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku.

H. Staszewska zapytała, czy w przypadku określania miary dokumentacji audiowizualnej jednostką miary będzie czas zapisu. A. Laszuk odparła, że w tym przypadku jednostką miary może być minuta albo godzina. Z. Marek zauważył, że takie dane podaje się już w systemie ZoSIA, byłby to jednak nowy element w opisie zespołu.

H. Staszewska zapytała członków CKM, czy informacja o czasie nagrania powinna funkcjonować w opisie zespołu. Za uwzględnieniem tej informacji głosowało 2 członków, przeciw było 5, wstrzymała się 1 osoba.

Następnie poruszono kwestię nadzoru nad ewidencjonowaniem. Uzgodniono, że nadzór sprawuje Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych za pomocą systemu ZoSIA. Ponadto zdecydowano, że ust. 3 i 4 z § 5 przeniesione zostaną do przepisów końcowych.

Odnosząc się do problemu nadzoru, A. Laszuk stwierdziła, że przyjęte rozwiązania sprawiają, iż odpowiedzialność będzie rozmyta, choć ewidencjonowanie jest podstawowym zadaniem archiwów. Szczególnie, że w projekcie normatywu o inwentaryzacji uwzględniono rolę kierownika opracowania.

A. Starczewska-Wojnar stwierdziła, że oprócz ról w systemie należy uwzględnić także rolę osoby odpowiedzialnej za nadzór nad procesem ewidencjonowania w archiwum.

H. Staszewska zaproponowała, aby przyjąć zapis mówiący, że za ewidencję odpowiada osoba wyznaczona przez dyrektora.

Omawiając tryb prowadzenia księgi nabytków zastanawiano się nad formami przejścia zaproponowanymi przez Z. Marka i zasadnością ich określania w przepisie o ewidencji. A. Starczewska-Wojnar stwierdziła, że te dane są wykorzystywane w sprawozdawczości i opowiedziała się za ich pozostawieniem. H. Staszewska ponownie przypomniała, że należy wziąć pod uwagę możliwości systemu ZoSIA i problem mapowania danych. Zarządziła głosowanie. Za pozostawieniem określenia form nabytków w projekcie opowiedziało się 8 członków.

W przypadku księgi ubytków pozostawiono bez zmian formy ubytków zaproponowane przez Z. Marka: przekazanie do innego archiwum państwowego, przekazanie innemu podmiotowi, zmiana rozmiaru, wybrakowanie. Uzgodniono też, że niezbędne będzie zdefiniowanie ubytku analogicznie, jak nabytku w części dotyczącej księgi nabytków, podobnie w odniesieniu do przesunięcia międzypożyczeniowego.

Odnosząc się do rozdziału 4 poświęconego kartotece zespołów, R. Górski zapytał, co będzie środkiem ewidencyjnym – karta czy kartoteka, a jeśli kartoteka, czy poszczególne opisy zespołów w raporcie obejmować będą wszystkie dane, czy tylko wybrane.

Członkowie CKM zdecydowali, aby na razie pozostawić karty zespołów (zbiorów) i dokonać redakcji tekstu, aby był on bardziej przejrzysty i zwięzły. Zrezygnowano też z sugestii Przewodniczącej, aby można było wymieniać w opisie zespołu także nieaktualne środki ewidencyjne i pomoce archiwalne, które według niej mają wartość informacyjną.

Zastanawiano się również nad ideą ewidencji skarbowej. K. Follprecht przypomniała, że inwentarze skarbowe przechowywane są odrębnie i w niedostępnym dla wszystkich pomieszczeniu. H. Staszewska zapytała, co w kontekście zmian będzie pełniło funkcję inwentarza skarbowego. Z. Marek odparł, że może to być kopia bezpieczeństwa w systemie.

Ad 4.

W dalszej części posiedzenia powrócono do projektu zarządzenia w sprawie inwentaryzacji materiałów archiwalnych oraz sporządzania i zatwierdzania elektronicznych inwentarzy archiwalnych dla zespołów (zbiorów) w archiwach państwowych. Członkowie CKM zasugerowali przeniesienie dziejów zespołu i dziejów twórcy z przepisu o ewidencji do omawianego projektu. Przeciwna była H. Staszewska, ale wobec większości głosów za przeniesieniem, zgodziła się. Odniosła się także do kwestii tytułu jednostki archiwalnej, jako jednego z jej elementów identyfikacyjnych, powinien on odzwierciedlać zawartość jednostki archiwalnej i jeśli oryginalny tytuł jest błędny lub niepełny, należy go uzupełnić. Przewodnicząca stwierdziła ponadto, że stosowanie w takich przypadkach nawiasów kwadratowych utrudnia wyszukiwanie w systemie. Opowiedziała się za ich stosowaniem np. w przypadku rozwijania skrótów. M. Król zgodziła się z Przewodniczącą i dodała, że osoba, która będzie chciała badać system kancelaryjny, sięgnie do jednostki archiwalnej. Z. Marek opowiedział się z kolei za stosowaniem nawiasów kwadratowych i jego zdaniem ich stosowanie nie rodzi większych problemów. H. Staszewska zasugerowała, aby w projekcie normatywu uwzględnić także przykłady tytułów, skrótów. A. Laszuk dodała, że można je zamieścić w załączniku, np. skróty rzeczowników pospolitych.

Następnie omówiono kwestię zatwierdzania opracowania. Wątpliwości wzbudziła propozycja generowania raportu w formacie PDF. Z. Marek uznał tryb procedowania na podstawie wygenerowanego pliku za bezzasadny. Zaproponował uznanie za inwentarz

danych w systemie. H. Staszewska zadała pytanie z czego składa się inwentarz. B. Nowożycki stwierdził, że inwentarz bez wstępu stanowi tylko spis jednostek archiwalnych. A. Laszuk zwróciła także uwagę na potrzeby użytkowników i ich komfort pracy. H. Staszewska zadała również pytanie, co dyrektor będzie zatwierdzał, jeśli CKM przyjmie rozwiązanie zaproponowane przez Z. Marka. Z. Marek odparł, że zatwierdzane będą dane w systemie. H. Staszewska i A. Laszuk odnosząc się do stwierdzenia przedmówcy, zapytały, które dane będą zatwierdzane i skąd w późniejszym czasie będzie wiadomo, co zostało zatwierdzone szczególnie, że edycja danych nie będzie zablokowana. A. Starczewska-Wojnar dodała, że propozycja Z. Marka byłaby warta uwagi, gdyby istniała możliwość wygenerowania raportu na określony dzień. H. Staszewska stwierdziła, że CKM zwróci się do Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z zapytaniem, które rozwiązanie byłoby najbardziej właściwe w kontekście sprawowanego nadzoru nad opracowaniem w archiwach państwowych.

Ostatnią część posiedzenia poświęcono omówieniu projektu zarządzenia w sprawie określenia zakresu i trybu działania komisji metodycznych w archiwach państwowych (załącznik nr 3). Wprowadzone zmiany miały charakter redakcyjny. Zrezygnowano m.in. z zapisu mówiącego o tym, że uchwały stanowią załączniki do protokołu posiedzenia komisji metodycznej (§ 4 ust. 5).

Ad 5 i 6.

Wobec braku wolnych głosów i wniosków Przewodnicząca podziękowała wszystkim za aktywne uczestnictwo i zamknęła posiedzenie. Uzgodniono jednocześnie, że kolejne posiedzenie odbędzie się w dniach 11-12 maja br. Wówczas CKM powinna opracować projekty w brzmieniu, które przedstawi do opiniowania przez archiwa państwowe.

Robert Górski
Sekretarz

Hanna Staszewska
Przewodnicząca

Załączniki:

1. Projekt zarządzenia w sprawie inwentaryzacji materiałów archiwalnych oraz sporządzania i zatwierdzania elektronicznych inwentarzy archiwalnych dla zespołów (zbiorów) w archiwach państwowych (wersja z naniesionymi korektami),
2. Projekt zarządzenia w sprawie ewidencji zasobu archiwalnego w archiwach państwowych (wersja z naniesionymi korektami) – projekt CKM,
3. Projekt zarządzenia w sprawie ewidencji zasobu archiwalnego w archiwach państwowych (wersja z naniesionymi korektami) – projekt Z. Marka,
4. Projekt zarządzenia w sprawie określenia zakresu i trybu działania komisji metodycznych w archiwach państwowych (wersja z naniesionymi korektami).